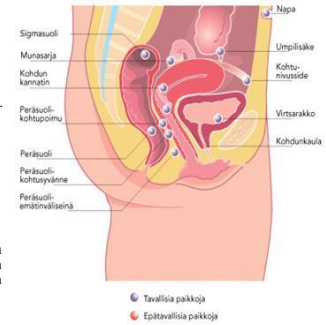

Naistentaudit

- Endometrium on kohdun sisäpintaa verhoava limakalvo joka hormonien säätelemänä kuukautiskierron eri vaiheissa muuttuu ja kuukautisien aikana poistuu vuodon mukana.
- Endometriooosi tarkoittaa endometriumin kaltaisen kudoksen esiintymistä muualla kuin kohdussa. Näitä limakalvopesäkkeitä esiintyy vatsakalvoissa, munasarjoissa ja esimerkiksi virtsarakon alueella.
- Oireita ovat erittäin ankarat kuukautiskivut. Kasvava kudos painaa alavatsassa.
- Näihin onteloihin pakkautuu myös verta, joka saa aikaan tulehduksen ja kiinnikkeiden muodostumista.

Hiivatulehdus

- On hiivasien aiheuttama ulkosynnyttimien ja / tai emättimen tulehdus (vulvovaginiitti), joka oireilee tavallisimmin sukupuolielinten alueen kutinana
- Tavallisin hiivatulehduksen oire on ulkosynnyttimien sekä emättimen kova kutina. Hiivatulehdukseen viittaa myös lisääntynyt kokkareinen valkovoito, johon ei liity alavatsakipuja.
- Muita mahdollisia oireita ovat emättimen limakalvon punoitus tai limakalvon haavaumat.

Hiivatulehdukselle altistavia tekijöitä:

- Raskaus
- Ehkäisytabletit
- Diabetes
- Antibioottihoito
- Yleisin on antibioottihoiton aiheuttama hiivasieni

Menopausi

- Menopausi johtaa munasarjojen estrogeeni- ja progesteronihormonien tuotannon loppumiseen. Näiden hormonien puutos elimistössä johtaa puolestaan tyypillisiin klimakterisiin oireisiin.

Menopausin oireet

- ärtyneisyys ja hermostuneisuus
- masentuneisuus (75%)
- kuumat aallot (80%)
- yölliset hikoilupuuskat
- rintakivut
- sydämen tykytys
- päänsärky
- nivel- ja lihaskivut
- tuntehäiriöt käsissä ja jaloissa
- haluttomuus
- painonnousu
- unihäiriöt ja väsymys
- aggressiivisuus
- ummetus
- virtsaamisvaivat ja -karkailu
- muistin huononeminen

Menopausi jatkuu..

- Aina ei oireita kuitenkaan esiinny; nainen yleensä hakeutuu lääkärin vastaanotolle puuttuvien kuukautisten vuoksi.
- Tärkein hoito on pitää huolta itsestään; liikkua säännöllisesti ja syödä monipuolisesti.
- Kun estrogeenin tuotanto loppuu, luut tarvitsevat kalsiumia etteivät ne haurastu!

Sukupuolielinten kasvaimet

Sukukypsässä iässä seuraavat ovat tavallisia hyvänlaatuisia löydöksiä!

- Polyypit (limakalvopullistuma)
- Kystat (nesteeseen täyttämä rakkula)
- Myoomat (hyväälaatuinen lihaskasvain kohdussa)

Oireita voivat olla poikkeavat vuodot, paineen tunne alavatsassa, yhdyntäkivut ja ristiselkäkipu

- ☐ Muista säännöllinen Papa-koel!

Pahanlaatuiset kasvaimet

Kohdunrunnon syöpä

- Altistavat tekijät; ikä, ylipaino, diabetes, korkea verenpaine, myöhäinen menopaussi, synnyttämättömyys, perimä.
- Oireita ovat pitkittyneet, epäsäännölliset vuodot/runsaat vuodot : 90% ensioire on poikkeava vuoto
- Ennuste hyvä: 5 vuoden elossaolo luku n. 80%

Munasarjasyöpä

- Salakavala: oireet ilmaantuvat myöhään, ehtii levitä
- Ennuste heikko, riskinä on ikä
- Oireet: vatsakipu, ummetus, täyttymisen tunne, virtausvaivat, pahoinvointi, alaraaja turvotukset

Pahanlaatuiset kasvaimet

Kohdunkaulasyöpä

- 2000:ltanaiselta löytyy vuosittain esiaste, puolet alle 50-vuotiaita
- Hoito riippuu levinneisyydestä: kohtu, sivuelimet
- >sädehoidot pienentävät kasvainta ennen leikkausta, lisäksi solusalpaajat

Ulkosynnyttimien syöpä

- Iäkkäät naiset ; 60-65/v
- Hoitona leikkaus, säde- ja solusalpaajat
- Oireita ovat verinen vuoto, runsas valkovuoto, kipu, painontunne
- Lähes poikkeuksetta sattumalöydös

Ehkäisyrengas

- Ehkäisyrengas on emättimeen asetettava ohut ja joustava muovinen rengas, josta erittyy jatkuvasti tasaisesti hormonia (estrogeeni ja keltarauhashormoni). Yhtä rengasta pidetään emättimessä 3 viikkoa, jonka jälkeen on viikon tauko ->tyhjennysvuoto.

ehkäisyrengas

- Plussat
- Matala ja tasainen hormonipitoisuus
- vähentää kuukautisvuodon määrää
- vuotojen ajoittaminen on helppoa
- lievittää kivuliaita kuukautisia
- huomaamaton ehkäisy
-
- miinukset
- ei sovi naisille joilla on tukostaipumus

Ehkäisylaastari

- Laastarista vapautuu elimistöön tasaisesti estrogeenia ja keltarauhashormonia. Hormonit estävät munasolun irtoamisen. Paikkoina sopivimmat ovat pakara, vatsa, yläselkä ja olkavarssi. Laastaria ei saa kiinnittää samaan kohtaan uudestaan.
-
- Plussat
- muistettava vain kerran viikossa (vaihto 3 viikon aikana 3 kertaa, jonka jälkeen tyhjennysvuoto)
- vähentää kuukautisvuodon määrää ja pitää kierron säännöllisenä
- lievittää kivuliaita kuukautisia
-
- miinukset
- ei sovi naisille joilla on tukostaipumus

E-pillerit

-
- Pillereistä vapautuu elimistöön estrogeenia ja keltarauhashormonia, jotka estävät munasolun irtoamisen.
-
- Plussat
-
- vähentää kuukautisvuodon määrää ja pitää kierron säännöllisenä
- lievittää kivuliaita kuukautisia
-
-
- Miinukset
-
- Muistettava joka päivä ottaa pilleri
- ei sovi naisille joilla on tukostaiipumus
-

Ehkäisykapseli

- Ihon alle laitettava implantti, naiselle joka tarvitsee pitkäaikaista ehkäisyä. Lääkäri asettaa ihon alle kapselin paikallisuutuksessa. Ehkäisyteho kestää 3-5 vuotta.
-
- Plussat
- ei unohduksen mahdollisuutta
- pitkäaikainen ehkäisy
- voi käyttää myös imetysaikana
- kuukautiskivut lievittyvät
-
- miinukset
- vuotojen/tiputtelujen epäsäännöllisyys
- lääkäri asettaa ja poistaa

Hormonikierukka ja kuparikierukka

- Hormonikierukka asetetaan kohtuun, jossa se vapauttaa tasaisesti keltarauhashormonia viiden vuoden ajan. Sen teho kestää viisi vuotta.
-
- Kuparikierukan vaikutusmekanismia ei tarkasti tiedetä, mutta se muuttaa kohdun limakalvoa siittiöille epäedulliseen muotoon.
-
- Plussat
- ei unohduksen mahdollisuutta
- pitkäaikainen ehkäisy
-
- miinukset
- vuotojen/tiputtelujen epäsäännöllisyys